

LO v/ Margit Norheim Lindgren

Vår sak nr.: SAK-03427-J7L2S3

Deres ref.: 23/2415-2 614.0/MAN1

Dato: 05.01.2024

HØRINGSSVAR FRA NTL – NOU 2023: 25 OMSTILLING TIL LAVUTSLIPP - VEIVALG FOR KLIMAPOLITIKKEN MOT 2050

NTL – Norsk Tjenestemannslag viser til høringsbrev datert 1. november og påfølgende informasjonsmøte, og sender med dette våre innspill.

NTL mener at Klimautvalgets rapport på en god måte viser hva som skal til for at Norge skal bli et lavutslippssamfunn i 2050, basert på en kunnskapsbasert og helhetlig politikk som dekker alle sektorer. Dette er en viktig rapport som først og fremst fortjener støtte fra alle som er opptatt av klima, miljø og grønn omstilling.

Det må bli slutt på at en vedtar ambisiøse klimamål og deretter avlyser mange av de tiltakene som skal til for å nå målene. Dersom én sektor skal skjermes, blir byrden større for de andre. Og dersom vi ikke får fart på omstillingen nå, vil vi måtte gjøre bråere og mer smertefulle endringer seinere. En langsiktig og forutsigbar klimapolitikk med en klar retning vil derfor også være viktig for å sikre et omstillingsdyktig næringsliv og trygge arbeidsplasser, men først og fremst for planeten vår.

NTL organiserer mange medlemmer som jobber med forskning, kunnskap og som bidrar med faglige råd inn i politiske beslutninger. Vi er opptatt av at klimapolitikken må være kunnskapsbasert og støtter derfor forslagene om at det skal legges fram helhetlige klima- og miljøplaner annethvert år, at det blir lovfestet et krav til at Miljødirektoratet årlig legger frem et faggrunnlag for tiltak og virkemidler i klimapolitikken i samarbeid med andre fagetater og at en etablerer et uavhengig klimapanel i Norge som gir innspill og råd i klimapolitikken og bidrar med å fremskaffe ny kunnskap og perspektiver.

Som utvalget skriver, må utslippsbudsjettet i 2050 være utgangspunktet for all planlegging i *alle* sektorer. Vi er også enige i at arbeidsgiversiden, arbeidstakersiden, utdanningssektoren og politiske myndigheter sammen må jobbe for etter- og videreutdanning for å møte lavutslippssamfunnets kompetansebehov.

Kunnskapen forteller oss at dersom utslippene skal ned, må det koste å forurense. Vi er derfor enige med utvalget i at prising av utslipp er en viktig del av klimapolitikken og at det bør lages en forpliktende plan for opptrapping av karbonprisen også etter 2030 som er i tråd med nyere forskning om hvilken pris som trengs for å nå 1,5-gradersmålet. Vi er samtidig enige med utvalget i at prising av utslipp alene ikke er tilstrekkelig, og at prising og andre virkemidler må

brukes slik at de utfyller hverandre.

Dersom klimapolitikken skal få virke, kan den ikke uthules av andre grep som trekker i motsatt retning, slik vi har sett mange eksempler på i avgiftspolitikken. Vi er derfor enige med utvalget i at eventuelle uønskete fordelingsvirkninger i hovedsak må håndteres gjennom skattesystemet og velferdsstaten. Vi viser her til NTLs prinsipp- og handlingsprogram, som sier «Klima- og miljøavgifter er en sentral bærebjelke i klimapolitikken. Dersom vi skal nå klimamålene, må det bli dyrere å slippe ut klimagasser. Den sosiale profilen i klimapolitikken må sikres gjennom et omfordelende skattesystem og en sterk velferdsstat, ikke kutt i avgiftene.»

Olje- og gassektoren er en av de største kildene til utslipp i Norge, i tillegg til å bidra til utslipp i de landene som oljen og gassen blir eksportert til. Vi er enige med utvalget i at denne sektoren ikke kan skjermes fra å kutte utslipp, og at vi heller ikke kan bruke dyrebar kraft på å elektrifisere sokkelen dersom dette går på bekostning av naturen eller utslippskutt i andre sektorer. Det er i tråd med NTLs landsmøtevedtak at det må lages en langsiktig plan for å gradvis trappe ned aktiviteten i petroleumssektoren slik utvalget foreslår.

På samme måte som staten har tilrettelagt for at oljenæringen har kunnet vokse gjennom en aktiv næringspolitikk og reguleringer, må staten nå legge til rette for en overgang til framtidssrettede, klimavennlige næringer.

Kompetansebehovsutvalget har vist til at høy aktivitet i olje- og gassnæringen kan bremse kompetanseoverføring til andre næringer fordi olje og gass sysselsetter mange personer i yrker som arbeidslivet generelt, inkludert nye energinæringer, vil ha behov for i den grønne omstillingen. Norsk næringspolitikk må bygge videre på det beste av norsk industribygging for å kunne skape nye, grønne næringer. Næringspolitikken må støtte opp under grønne næringer for at enda flere av dem blir lønnsomme.

NTL mener at utvalget kunne lagt mer vekt på at Norge bør ta en mer aktiv rolle for en koordinert omstilling fra fossil energi blant oljeproduiserende nasjoner. Her har Norge potensielt stor innflytelse, f.eks. i en allianse med Canada, USA og Storbritannia. Sammen kunne landene samordnet letestopp og skjerming av områder og en produksjonsavgift koblet opp mot oljens CO₂-innhold.

NTL mener at det ikke bør åpnes nye olje- og gassbrønner på Norsk sokkel. Spesielt må nordområdene vernes for å skjerme naturressursene og urørt natur. NTL mener at Iskantområdet i Barentshavet, Lofoten, Vesterålen, Senja og andre sårbare områder må varig vernes som petroleumsfrie soner.

NTL er enige med utvalget i at klima og natur må ses i sammenheng, og at det må legges sterke begrensninger på nedbygging av natur. Størst mulig tilgang på billig kraft kan ikke være et mål i seg selv for energipolitikken dersom dette går på bekostning av viktige naturverdier. Til miljøvernet hører også vern av kulturminner, som er ekstra sårbare på grunn av klimaendringene.

Nedbygging av urørt natur for utbygging av vind- eller vannkraft bør unngås. Vindkraft bør bygges tettere på de områdene hvor kraften skal brukes. Det bør prioriteres å bygge mindre vindkraftverk i områder som allerede er utbygget og det bør prioriteres å effektivisere eksisterende vannkraftverk, gjennom bedre vedlikehold og optimalisering. Etablering av nye vannkraftanlegg bør unngås da det innebærer store inngrep i natur og kulturlandskap og eksisterende anlegg må oppgraderes slik at det er i stand til å håndtere fremtidig ekstremvær for eksempel i form av flom eller oversvømmelser.

Norsk næringspolitikk må ha som overordnet mål å bidra til omstilling til et nullutslippssamfunn og utnytte mulighetene omstillingen gir til verdiskapning og nye arbeidsplasser. Det er store muligheter i det grønne skiftet og Norge har både kompetanse, kapital og teknologi til å lykkes. Myndighetene må ta en aktiv rolle i omstillingen og legge til rette for innovasjon og næringsutvikling. Den grønne omstillingen må gjennomføres på en måte som ivaretar viktige naturverdier og hensynet til samiske næringer og interesser.

Det offentlige må i tillegg sette av mer ressurser til forskning på, og utvikling av mer effektive, fornybare og miljøvennlige måter å framskaffe, omforme og forbruke energi på i omstillingen mot nullutslippssamfunnet.

Erfaringsmessig vet vi at all omstilling, liten som stor, møtes med motstand. En viktig forutsetning for å lykkes er at byrdene fordeles rettferdig og at alle gis mulighet til å delta og være en del av løsningen. Åpenhet er derfor viktig. De riktige valgene for fellesskapet må ikke stoppes av skjulte maktstrukturer og sterke økonomiske egeninteresser. Knappe ressurser må ikke monopoliseres eller beslaglegges i jakt på kortsiktig fortjeneste. For å oppnå målet kreves politisk lederskap med vilje og standhaftighet og evne til å jobbe langsiktig og fokusert.

For NTL og våre medlemmer er dette ekstra viktig. Vi opplever at selve Velferdsstaten står på spill, og at felleskapets inntekter må sikres på en robust og forutsigbar måte. Velferdsstaten er samtidig vårt viktigste verktøy for å sikre at omstillingen blir både grønn og rettferdig. Staten må skape trygghet for omstilling, trygghet for virksomhetene og trygghet for enkeltmenneskene. De som står i midten av omstillingen skal ikke bære kostnadene selv, det er felleskapets ansvar. Og det er det som er rettferdig omstilling.

Med vennlig hilsen

Kjersti Barsok
forbundsleder

Kirsten H. Teige
forbundssekretær